

українців. У 1989 р. з Таджикистану відбуло на Україну 2,8 тис. чол., в тому числі 0,5 тис. українців. У свою чергу, з України виїхало в Таджикистан 1,9 тис. чол., у тому числі 0,3 тис. українців. Відносно невелика громада українців живе в Туркменії – з 70-х років близько 35 тис. чол. (у 1970 р. – 35,4 тис., 1989 р. – 35,6 тис.). Перші українські поселенці осіли тут ще наприкінці 80-х років XIX ст., після спорудження залізниці Ташкент – Красноводськ. У 1989 р. частка українців серед усього населення республіки становила 1,0%. У 1989 р. з Туркменії вибуло на Україну 1,6 тис. чол., в тому числі 0,4 тис. українців. Прибуло з України в Туркменію 2,4 тис. чол., у тому числі українців – 0,6 тис., туркменів – 0,4 тис. Рідною мовою 52,3% туркменських українців вважає українську [1, с. 34-38].

Отже, українська діаспора, розсіяна по всьому світу, являє собою могутній етнічний куш, котрий живиться культурою материнського регіону України – і від того, як проходитимуть етнокультурні процеси в Україні, багато в чому залежить життя української діаспори: як східної, так і західної.

ЛІТЕРАТУРА

1. Винниченко О. Українці в державах колишнього СРСР. Житомир, 1992.
2. Заставецька О. В., Заставецький Б. І., Ткач Д. В. Географія населення України. Тернопіль, 2007.
3. Заставний І. Східна українська діаспора. Львів, 1992.
4. Лановик Б.Д., Траф'як М.В., Матейко Р.М., Матисякевич З.М. Українська еміграція від минушини до сьогодення. Тернопіль: Чарівниця, 1999. 345 с.
5. Ясь О.В. Еміграція українського населення. Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. К.: Наукова думка, 2005. 672 с.
6. Національний склад населення країн світу 2011 р. URL: <http://www.worldbank.org/en/publication/population>.

Михаць Володимир
Науковий керівник – доц. Григорук Н. А.

ІРЛАНДСЬКЕ ПИТАННЯ У ВНУТРІШНІЙ ПОЛІТИЦІ АНГЛІЙСЬКИХ УРЯДІВ XIX СТОЛІТТЯ

На початку XVII ст. Ірландія остаточно переходить під владу англійської корони й після цього часу починається активна колонізаторська діяльність на цій території. До початку XIX ст. територія Ірландії повністю належала або залежала від англійського уряду.

Актуальність дослідження полягає у тому, щоб розкрити тенденції політичних дій Великобританії як причини виходу Ірландії зі статусу колонії, а згодом і здобуття незалежності. Оскільки «колоніалізм» існує по сьогоднішній день, але дещо видозмінений, і названий іншими словами, яскравим прикладом цього може виступати Росія, нам варто зрозуміти, що від такого способу утвердження держави на політичній арені варто відмовитись. Оскільки, на прикладі Великобританії можна зрозуміти, що колонії це пережиток минулого і на сучасному етапі розвитку людства від «політики колоніалізму» бажаних результатів ми не отримаємо, як би це не називали.

Отже, мета даної роботи, показати перші етапи виходу Ірландії зі статусу колонії Великобританії, перші політичні спроби здобуття певної самостійності Ірландії, хоч і невдалі. Виявити, що на цьому прикладі відображається не надто вдала внутрішня політика Великобританії, що згодом приведе до втрати нею своїх колоній.

Ще у кінці XVIII ст. були відмінені податки, які захищали промисловість Ірландії. Англійські лендлорди захопили більшу частину землі та здавали її в оренду за великі гроші дрібним селянам. Внаслідок цього більша частина населення жила за межею бідності, таких людей називали паупери. Енгельс підрахував, що у 1840-х рр. 27 % населення відносилися до цієї категорії.

Тяжким було становище католиків в Ірландії, яких було більшість. Оскільки вони не мали права голосу, то і до парламенту їх не допускали, тобто більша частина населення була позбавлена прав, та до цього ще й мали сплачувати десятину на англіканську церкву, на релігію, яку не сповідували. Відповідно, населення було не задоволене такими важкими умовами життя. Тому з'явилися численні повстанські рухи.

Один із таких був направлений на здобуття свободи віросповідання та можливості бути обраним та обирати своїх представників до парламенту. І в 1829 р. цей рух досягає успіху – ірландські католики змусили парламент надати їм право бути обраними до парламенту [3].

Продовжуючи свою боротьбу з метою покращення умов життя, створюється організація ріпілерів. Вони виступали за відміну унії між Англією та Ірландією. Але стан у країні погіршується у зв'язку із початком голоду у 1845–1848 рр., тому люди вже не могли заплатити за оренду землі, а великі землевласники тоді почали таких людей зганяти із земель за допомогою сили, армії, поліції. Також розгорнулася епідемія тифу та холери. Відповідно багато людей загинуло, а ще більше виїхали до США. Тобто з 9 млн населення, воно зменшилось в три рази [5, с. 198].

Через таку важку обстановку в країні з ріпілерів виділяється радикальне крило яке називається «Ірландська конфедерація», учасники якого хотіли незалежності Ірландії та закликали людей до збройного повстання, бойкотування англійських товарів, несплати податків. Збройне повстання організувати не вдалось [7, с. 70].

Новий підйом ірландського національного руху пов'язаний із новою активізацією чартиського руху в Англії. Тому Ірландська конфедерація починає готуватися до збройного повстання, але організатори не мали чіткого плану дій і тому не спішили озброювати людей. Вони сподівалися що лише загроза повстання змусить англійський парламент піти на поступки. Дізнавшись про загрозу повстання, англійський кабінет забороняє мітинги, проводить низку арештів керівників Ірландської конфедерації. Не дивлячись на це керівники повстання, які залишилися на свободі, наважилися на збройний виступ, який завершився невдачею, через погану підготовку і неорганізованість, але це показало необхідність об'єднання національної буржуазії з широкими верствами населення [2, с. 523].

На середину ХІХ ст. коли по території усієї Англії та Шотландії йшов активний процес індустріалізації, Південна частина Ірландії залишалася аграрною, вона була бідною, тому люди активно виїжджали за океан у пошуках роботи та заробітку. Намагання змінити якоесь своє життя починається лише після Громадянської війни у США в якій приймали участь й ірландські емігранти. Саме вони у 1867 р. утворюють таємне національне товариство під назвою «Братство феніів» Вони хотіли незалежності Ірландії. Кабінет Гладстона швидко придушує зачатки повстання. Хоч керівники повстання видали наказ про його відстрочку, воно вже почалось і зазнало невдачі [1, с. 346; 3, с. 60].

Проте діяльність повстанців не була не помічена, тому уряд почав реформувати Ірландію. Реформи почали з церковних питань. У 1869 р. був прийнятий акт про ірландську церкву, тобто, відтепер протестантська (англіканська) церква перестає займати провідне становище на ірландському острові. Наступною зміною стало впровадження земельної реформи у 1870 р. Проте прийняті реформи не принесли бажаного результату, і тому англійський парламент приймає акт про придушення – надає поліції широкі права, щоб утримувати людей, а також присилає армію, якої стає більше ніж в Індії [6, с. 341].

Однак ці заходи не дали бажаного ефекту, оскільки ірландці хотіли самоуправління. Тому набирає розвитку рух «Home Rule» – «за гомруль». Асоціація самоуправління Ірландії, заснована у 1870 р., перетворюється у Лігу гомруля. Відповідно, Під час парламентських виборів від Ірландії було обрано 60 представників. У свою чергу прихильники гомруля, всіляко намагалися гальмувати, порушувати роботу англійського парламенту, щоб привернути увагу до Ірландського питання.

Дія ірландських представників у парламенті на чолі з Ч. Парнеллом призвела до зміни трьох урядів: кабінету Гладстона, уряду Солсбері та знову кабінету Гладстона. Таким способом, ірландці весь час нагадували про невирішеність свого питання та необхідність швидшого його розв'язання. На кінець 1870-х рр. аграрне питання в Ірландії починає загострюватися. Дрібному орендарю складно було витримати конкуренцію з боку дешевої імпортової аграрної продукції, відповідно не вистачало грошей, щоб вчасно заплатити за оренду, тому великі землевласники просто виселяли зі своєї власності сім'ями. За 1880 р. було виселено 2110 сімей. Такі умови пришвидшували процеси еміграції [3, с. 80].

Еміграція населення стала закономірним процесом. Перша її хвиля пов'язана із голодом 1845–1848 рр. Основним напрямком переселення було США. Свого піку еміграція досягла у

1850-х рр., після вона йде на спад у 1870 р., і знов пішла на підйом у 1877 р. і поступово починає знижуватися до кінця XIX ст. Люди хотіли знати краще життя, але потрапляли у ще гірші умови [4, с. 349].

У 1879 р. створена Земельна Ліга. Її головне завдання полягало в контролюванні лендлордів, щоб ті не накручували ціни на оренду землі. Також карали лендлордів, які мали антиірландську направленість. Були і насильницькі засоби боротьби: каліцтво худоби, знищення посіві, навіть підпал господарства [8, с. 80].

Парнелл Ч. оголосив промову, в якій закликав проводити схожу політику, але вже по відношенню до свої сусідів, щоб ті не брали в оренду землю, з якої було зігнано іншу людину, його сусіда.

Таким чином, на перших етап своєї діяльності Земельна Ліга намагалася впроваджувати мирні заходи боротьби із англійськими можновладцями. З часом вони стають ще більш радикальними: вибухи, вбивства лендлордів та замах на представників адміністрації. Такі радикальні дії викликали реакцію з боку Гладстона, який призупиняє дію ірландських судів, а Земельну Лігу оголошує поза законом [9, с. 126–127].

Отже, боротьба за ірландське питання хоча і не призвела до політичних наслідків але мала свій вплив на подальший розвиток країни й стала першим кроком до здобуття нею незалежності. Ірландське питання є однією із основних проблем внутрішньої політики Англії, не дивлячись на те, що Ірландія вважається одним із перших колоніальних надбань англійської корони. Тяжкі умови праці та особливості аграрного устрою Ірландії обумовили в подальшому розгортання національного руху із залучення як національної буржуазії так і широких верст населення. Хоча їх виступи й не змогли забезпечити досягнення самоуправління ірландських земель. Але їх діяльність сприяла покращенню умов англійського парламенту по відношенню до ірландського суспільства на даному етапі. А в подальшому це переросте в незалежність від Великобританії і скасування статусу колонії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блэк Дж. История Британских островов. СПб, 2008. 540 с.
2. Бриггс Э., Клэвин П. Европа нового и новейшего времени. С 1789 года и до наших дней. Москва, 2006. 600 с.
3. Бураков Ю., Питльована Л. Нариси історії Англії нового часу. Львів, 2003. 87 с.
4. Грин Дж. Р. Британия. История народа. Минск, 2007. 680 с.
5. Грудзинский В.В. Великобритания и ее империя в середине XIX века: либерализм и проблема модернизации. Челябинск, 2015. 220 с.
6. Дэниел К. Англия. История страны. Москва, 2007. 480 с.
7. Ерофеев Н.А. Очерки по истории Англии. 1815–1917 гг. Москва, 1959. 263 с.
8. Иглз Р. История Англии. Москва, 2008. 294 с.
9. Речь Ч. Парнелла на митинге в Эннисе 19 сентября 1880 г. Сборник документов по истории нового времени. Экономическое развитие и внутренняя политика стран Европы и Америки. 1870–1914. Москва, 1989. С. 126–127.

Музичисин Анастасія

Науковий керівник – доц. Костюк А. В.

ВНУТРІШНЬОСІМЕЙНИЙ УКЛАД ГУЦУЛІВ КІНЦЯ ХІХ – СЕРЕДИНА ХХ СТОЛІТТЯ

У внутрішньосімейних відносинах традиційно важливе значення надавалося стосункам чоловіка та дружини. Чоловік у гуцульській сім'ї був наділений великою владою. Він міг здійснювати розподіл майна сім'ї, розподіляв обов'язки між її членами, організовував та керував господарською діяльністю, стежив за релігійно-моральним життям кожного з членів сім'ї. Тому ряд етнографічних матеріалів про гуцулів засвідчують взаємовідносини їх зі своїми дітьми, виховання котрих здійснювалося у сім'ї, котрій відводилася роль первинного колективу, де дитина формувалася як новий член громади. Тому, саме вивчення взаємостосунків у гуцульській родині, звичаєво-правових засад в контексті української